

პირა, 11 დეკემბერი 1916 წ.

კალაძის ბღმისი:
თფილისი, ოლღას ქუჩა, № 6.

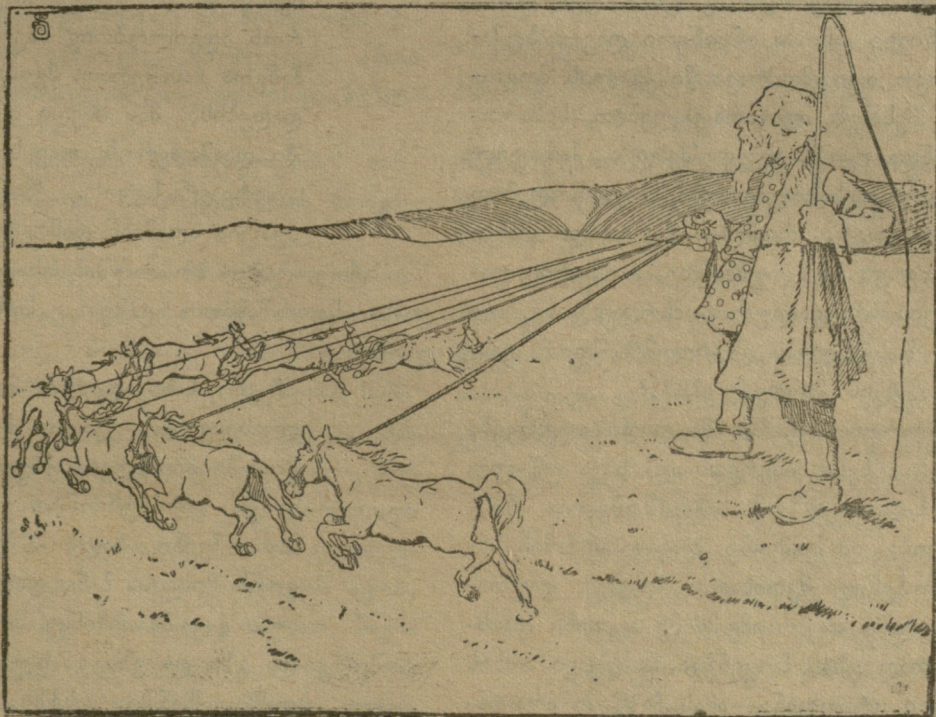
== ფასი 15 კაპ. ==

მშენებელი მათრობანი

იუმორისტ.
ჟურნალი

№ 50

ეზეკიის კალა

ბატონ ეშეკს, ჯოჯობეთში,
 ჰქონდა ერთი დიდი კალა.
 გარს ცხრა ცხენი ჯირითობდა
 შგაზე ერქო მსხვილი პალო.

ქართული
მოღვაწე

ჯანა ბუჟაძე

(დასასრული*)

ცნობა, დათა ბუჟაძის მიერ თვითმოდრავი წისქვილის გამოგონების შესახებ, ვრცლათ განავითარა ქართველ ბურჟუაზია ორგანომ „ჩუღურეთმა“. გაზეთი 28 აპრილის მეთაურ წერილში სწერდა:

„არავისთვის საეჭვო არ არის, რომ რაც მეტი დოვლათი და ქონება აქვს ერს, მით უფრო მდიდარია იგი, ხოლო რაც ნაკლებ სიმდიდრის პატრონია ერი, მით უფრო ღარიბია იგი. ჩვენი ვალია ხელი შევეწყუთ ხალხის ნივთიერ გამდიდრებას და გვგონია, რომ ამ საქმეში ძლიერს დახმარებას გაგვიწვევენ უმთავრესათ ჩვენი ტექნიკოსნი. სამეურნეო გაზეთ „ტყლაპში“ მოყვანილი ცნობა ინჟინერი დავით ბუჟაძის მიერ თვითმოდრავი წისქვილის მოგონების შესახებ, თუ არა ვცდებით, სიმართლე უნდა იყოს. უკვე შესდგა ქართველ აქციონერთა საზოგადოება, სახელწოდებით „ხევსურეთი“, რომლის ძირითადი თანხა უკვე ავიდა 100 თუმნამდე, რომელიც დაამზადებს სპეციალურათ მხოლოდ ამ სისტემის წისქვილებს და ხელმისაწვდომ ფასში მიაწვდის ქართველებს“.

გაზეთ „ჩუღურეთის“ წერილმა დიდი აღტაცება გამოიწვია ქიზიყსა, ზემო იმერეთსა და სხვა უწყლო პროვინციებში, სადაც ეგზომ საგრძნობელია წისქვილთა ნაკლებობა და სიშორე. დავით ბუჟაძის სახელი ლამის გამოჩენილ მკითხვეთა სახელს გაუთანასწორდა. სოფელში თუ რაიმე მძიმე საკითხი დასმებოდა, მაგალითად გზის მოკენჭვა, სარწყავი არხის გაწმენდა, მაშინვე იტყოდნენ:--ამას ჩვენ კი არა დავით ბუჟაძეც ვერაფერს მოუხერხებსო.

გაზეთი „საჩქერის“, რეპარტიორი ვანუა ახლა თითქო განზე იდგა. იგი მხოლოდ სადილებს შიბრთმევედა დავით ბუჟაძისას, ხოლო ცნობებს მის შე-

სახებ სხვა გაზეთებში ათავსებდა. თითონ მარტო სენსაციურ ამბებს უთმობდა ადგილს. 12 მაისის ნომერში გაზ. „საჩქერი“ სწერდა:

„გუშინ - თფილისში ჩამოვიდა გარე კახეთის საზოგადოებათა დეპუტაცია, ადგილობრივ მამასახლისთა და მარშლის წანამძღოლობით. დეპუტაცია, გუშინ, დილის 11 საათზე, წარუდგა ინჟინერ დავით ბუჟაძეს, გააცნო აღნიშნულ რაიონის უმწვეო მდგომარეობა სასმელი და სარწყავი წყლის უქონლობის გამო და სთხოვა მოუპოვოს მათ წყალი. ინჟინერმა აღერსიანათ მიიღო დეპუტაცია და დახმარებაც აღუთქვა“.

16 მაისს სამხატვრო ჟურნალი „დომხალი“ სწერდა:

„ქართველ მხატვარ-მუსიკოსთა“ საზოგადოებამ დაავალა ჩვენს გამოჩენილ კომპოზიტორს დავით ბუჟაძეს, ეს ზაფხული სვანეთსა და გურია-სამეგრელოში გაატაროს ადგილობრივ საერო და საეკლესიო ჰანგთა ჩასაწერათ. მგოსანი თანახმაა წინადადებისა. მას იმედი აქვს ამავე ზაფხულში დაამთავროს თავისი ახალი ოპერა: „დარეჯან-ქალი“. შინაარსი აღებულია „კაცია ადამიანიდან“ უცვლელათ“.

დიდი კაცი ხომ ორშაბათსაც დიდი უნდა იყოს და აი საორშაბათო გაზეთ „მთხლე“-ში ვკითხულობთ:

„ჩვენი სასიქადულო მოღვაწე, ექიმი ფილოსოფიისა, დავით ბუჟაძე ამ დღეებში გორში მიუწვევია ქალაქის გამგეობას ქალაქის ელექტრონით განათების მოსაწყობათ. ჩვენი ხალხი ბოლოს და ბოლოს გონს მოდის. ბ-ნი დათო ქალაქიდან დილით ჭავა ბათომისკენ მიმავალ მატარებლით და გზა და გზა გაივლის ავჭალაში, მცხეთაში, ქსანში, კასპში, გრაკალში და მივა გორს“.

პატივცემული დავით ბუჟაძე ისე სცურავდა თავის დიდების ლაღაღისში, როგორც ხინკალი ერბოში. როგორც ზევით მოვიხსენიეთ ის უნიქო, ან უკვეთა ვსთქვათ უჭკუო კაცი არ იყო. იგი ჩინებულათ ხედავდა, თუ რას ნიშნავს სიტყვა ქართულ

*) იხილეთ „ეშმაკის მათრახი“ № 44.

ცხოვრებაში და კიდევაც სარგებლობდა ამ დაკვირვებით. უკვე მთელი ტომები დაიწერა მისი მოღვაწეობის შესახებ, მაგრამ საქმე არავის უნახავს და ეს უსაქმობა ოდნევეც არ უშლიდა ხელს დავითის სახელის განდიდებას. გაზეთები ყველაფერს ჩინებულათ აქაზრავებდნენ და დავითის უსაქმურობაც მისი სასარგებლო გამოდიოდა.

საორშაბათო გაზეთმა „მთხლემ“ შემდეგ ნომერში ასეთი შენიშვნა მოათავსა:

„როგორც გავიგეთ ინჟინერ-ტეხნიკოსის ბ-ნ დათო ბუქაძის გორს გამგზავრება ჯერჯერობით ვერ მოხერხდა, ვინაიდან ის იკვლევს ნიადაგის ანალიზს ბორჩალოში განზრახულ სამეურნეო სკოლის ადილისას. ქართულ საქველ-მოქმედო საზოგადოების გამგეობა სთხოვს მას ჯერ ეს საქმე დაავიკრავინოს და შემდეგ მიბრძანდეს გორს. მოსალოდნელია გორელებმა დაუთმონ“.

გორელებს რასაკვირველია არ გასკვირვებიათ „დათობა“, ვინაიდან ფიქრალაც არ მოსვლიათ ქალაქის ელექტრონით განათება. მიუხედავად ამისა მათ გაიგეს ყოველშემთხვევაში, თუ ვის უნდა მიმართონ საჭიროების დროს.

„ქართველ გიგიენისტთა საზოგადოების“ ორგანო, ჟურნალი „თიქარი“ 16 ოქტომბრის ნომერში ურჩევდა თავის წევრთ:

„ვინ არ იცის, თუ რა მოსახმარია აბანო. ყველა ერსა და ნაციასა აქვს თავისი სისტემის აბანო, რომლის დანიშნულებაც არის ბანაობა შიგ. ქართველ ხალხს საბანაო აბანო არა ჰქონია. ეს აშკარაა. მას თუ მოეპოვებოდა, ეს მინდვრის აბანო, ანუ ტალახის აბანო. საჭირო კია ქართველი ერი აბანოში დადიოდეს და ამ კულტურულ საზრდოს მოკლებული არ აყოს. ამისათვის, ჩვენი წრფელის აზრით, საჭიროა შესდგეს დებუტაცია, მიიგზავნოს ჩვენს სასიქადულო არქიტექტორ დავით ბუქაძესთან და ეთხოვოს: შეგვიდგინოს გეგმა ქართული ეროვნული აბანოსა, რომელსაც ჩვენი საზოგადოების გამგეობა წარუდგენს მორიგ საზოგადო კრებას და მისი დასტურით თავს გამოაბამს ამ საშვილიშვილო საქმეს“.

რეპარტიორი გაზეთ „საჩქრლისა“ ვანო, კვირეში სამჯერ სადილობდა დავით ბუქაძისას და ძლიერ დაუახლოვდა მის ოჯახობას. ქ-ნი ვარდო არაფერს არა ზოგავდა სტუმრისთვის და აშკარა მოწყენა ემჩნეოდა მის უმანკო სახეს, როცა სუფრას ვანოც არ ამშვენებდა და ამხიარულებდა. დავითს ახლო რამოდენიმე უსაქმო და ჯამაგირიანი სამსახური ეჭირა, რითაც საკმაო საარსებო წყარო მოუდიოდა. სადილ-ვახშმათ სახლში იშვიათად შემოივლიდა, ძილისთვისაც გვიან ბრუნდებოდა და ისიც ხშირად შექეიფიანებული. ვარდოს საყვედურს პირფელ ხანებში სხვა და სხვა გასამართლებელ საბუთებს უპირდაპირებდა, ხოლო ბოლოს და ბოლოს ყურადღების ღირსადაც არა ხდიდა.

— მიკვირს ღმერთმანი ეს აზრება! — შეუტია ერთხელ მეუღლეს დავითმა, — უჩემოდ ხომ იცი ქვა არ გადაბრუნდება, რა ჩემი ბრალია რომ ასეთი როლი მერგო ცხოვრებაშია ხოლმე.

სიტყვა „ხოლმე“ ყველაზე უფრო საყვარელი სიტყვა იყო დავითისათვის და მას წამდა უწუშ ჩასაკუბებდა ისეთ უხერხულ ალაგას, სადაც იგი ყოველივე მნიშვნელობას ჰკარგავდა.

— რომ იბერები რას იბერები, თუ იცი? — ენერგიულათ შემოუტია ვარდომ, — ქოთნისა და ციციხის არ იყოს სხვას თუ მოატყუებ, თორემ მე მშენივრათ ვიცი შენი ასავალ დასავალი.

ამ მუსაიფმა მცირე გავლენა იქონია დავითზე, რის გამო მჭორე დღეს ის არცერთ კრებას არ დასწრებია. ეს ამბავი რასაკვირველია შეუშინეველი არ ღარჩებოდა გაზეთის მუშაკთ. გაზეთ „საჩქრელში“ ყველაზე უწინ აღინიშნა იგი. იქ ეწერა:

„ფრიად უსიამოვნო ამბავი უნდა ვაუწყოთ ჩვენს მკითხველებს. როგორც სარწმუნო წყაროებიდან გავიგეთ, ჩვენი დიდებული მოღვაწე დავით ბუქაძე მძიმე ავით შექნილა. ქართველ ექიმთა კონსილიუმს მისთვის წინადადება მიუტია ორი სამი თვით დაისვენოს სადმე სააგარაკო ადგილას. ავამყოფს კატეგორიული უარი განუცხადებია ამ წინადადების ასრულებაზე, ვინაიდან მას დაწყებული აქვს რამოდენიმე პასუხსაგები საქმე და არ უნდა ხელი შეუშვას მათ“.

ამავე ავამყოფობის შესახებ „ქართველ ექიმ-

თა და ბუნების მეტყველთა საზოგადოების“ ორგანო „ჩიყვი“ სწერდა:

„ცნობილია, რომ ადამიანს ზედმეტი შრომა ღალატს. დაღალულს მოსვენება ეჭირვება. ბ-ნი დავით ბუქაძე სწორეთ ამ სენით არის დაავადებული. მართალია მას ემჩნევა აგრეთვე გულის სიგანიერე, რაიც აშკარათ გამოსტევივის მაჯისცემის მოღუნებისაგან, მაგრამ ესეც იმ ნიადაგზეა აღმცენებულია, ქართველი მოღვაწე და მერე ასეთი წარჩინებული არ შეიძლება ემსხვერპლოს ასეთ უმნიშვნელო რამეს და ჩვენი ვალია მას ვეპირისუფლოთ“.

მეორე დღეს, როცა კურატივით კისერ ჩასუქებული დავით ბუქაძე „ქართველ ბეთალთა საზოგადოების“ გამგეობის კრებას დაესწრო, ყველა აღტაცებით შეეგება მას. თეატრალურ ჟურნალის „ჩიჩილაკის“ რედაქტორი მყის მიიჭრა მასთან და ორივე ხელით ჩამოართო მას ხელი.

ბ-ნებო, ძნელია ყველაფრის აწერა, რა წარმატებასაც დავით ბუქაძემ მიღწია. როდესაც ქართულ პანთეონის დანიშნულებაზე ლაპარაკი ჩამოვარდება მყისვე ყველას მესხიერებაში უნებლიეთ გაიფლავებს ხოლმე ქართველი მოღვაწის დავით ბუქაძის სახელი.

სამწუხარო და პირდაპირ აუხსნელი ის გარემოებაა, თუ რამ გადარია მეუღლე ასეთი წარჩინებული გვამისა ქალბატონი ვარდო, რომელიც აგერ რამდენიმე დღეა განშორდა ქმარს.

ეშმაკი.

ქრონიკა

◆ ნიჭიერ ახალგაზრდათა დამხმარე საზოგადოება „იმედი“ ახლო მომავალში ხსნის... სახადილოს ბინა უკვე მზათარის ძველი სემენარიის შენობაში. სამაზარეულოს უფროს ზედამხედველათ მოწვეულია მალაქია კერვალიშვილი; ქურტლების მრეცხელათ ახალგაზრდა ნიჭიერი ყმაწვილი თედო ღირღიტაძე; შეშის დამპობათ ახალგაზრდა მეშეშე ვარდენ პალოიანი. („სახალხო ფურცელი“ 735).

◆ ავტომობილის მსხვერპლი. 28 ნოემბერს, ერევნის მოედანზე (მოედანი მაინც არ ყოფილიყო!) შოფერმა, პრაპორშჩიკმა მედიკ შემხანაზაროვმა, სამხედრო ავტომობილი № 160 დააჯახა მოხუც ქალს სოფიო კირიაკოვისას და გასრისა. უბედურობის აღაგახ აუარებელმა ხალხმა მოიყარა თავი, მაგრამ დედაკაცის სიცოცხლე ვერ გადაარჩინა*) („სახალ. ფურც.“ 735.)

◆ მერამდენა? (გამოსანა) კვირას, 4 დეკემბერს თფილისის საბჭოს ხმოსნები მ. ვ. ლუნკევიჩის მეთაურობით მიემგზავრებიან ბულაჩაურს იქაური წყაროების დასათვალიერებლათ.**). (სახ. ფურ. 735).

◆ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ ახალციხის განყოფილებას გადაუგზავნა: 12 ცალი დახაზული რვეული: 9 ცალი დაუხაზავი; 11 ცალი საანგარიშო და 13 ცალი ქართული წერის რვეული (საქართველო).

◆ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობამ დაადგინა გაუგზავნოს ახალციხის განყოფილებას 8 ცალი „დედა-ენა ნაწილი პირველი. (საქართველო).

◆ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობას განუზრახავს გაუგზავნოს ახალციხის განყოფილებას 6 ცალი „ანგარიში“ ეგნატე ხრამელაშვილისა [ნაწილი და რამოდენიმე საანგარიშო რვეულიც. (საქართველო).

◆ „ბირჟ. ვედომ.“ სიტყვით, როსტოვში დანიშნულ გენერალ მეიერის ალაგას ვარშავის ობერ პოლიცმეისტრის თანამდებობაზე დანიშნეს პოლ-

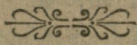
*) მართლაც აწირებულა! თუ კი აუარებელმა ხალხმა მოიყარა თავი საბრალო გასრესილი მოხუცი რატომ გარდაიცვალა? დაილოცა უფალო სამართალი შენი!

**) თუ ახლად განსვენებულ ვიქ ღონდონს დაუჭერებთ, პირველყოფილი ადამიანები დადიოდენ ასე ერთად წუჯზე („ვოდოპოიზე“) თფილისის ხმოსნებამაც ისე მოუხშირეს სიარულს ბულაჩაურში, რომ უნებლიეთ ეჭვი შეგებარება ადამიანს.

კონიკი კლიუგე. ახალი ობერ პოლიცმეისტერი კლიუგე ადგენს ახალ შტატს თავისი კანცელიარიისათვის, რომელიც იმყოფება... მოსკოვში. (კავკ. სლოვო).

◆ ბიჭიც ასეთი უნდა!*) ლილოს მერძვეთა ამხანაგობა მეოთხე წელიწადია არსებობს. საქმე თანდათან ჩამოქვეითდა... ამ ჟამად ამხანაგობა თითქმის დაუქმებულა. დარჩა მხოლოდ ერთი მოსამსახურე ბიჭი, რომლის მოვალეობას უქმად მყოფი ცხენების მოვლა შეადგენს. მოსამსახურე იღებს 15 მანეთს დღეურათ. მაგრამ ეს შედარებით არაფერია ცხენების საკვებ ხარჯთან“. (მოსავალი).

ბანათლეუხული ჟანდარმი

„აკაშქაში მტრედი ჟდის
თავი გამოუფოფია,
ახლანდელი მგზავრება
მხელი საქშქა სწორეთ“.

სოლომონ ზურგიელიძე.

მე, თუ ახლა დასაწყევლათ ვინმე გამოვიმეტე, ასე დავწყევლი:

— არამც ავცილებია რკინის გზით მოგზაურობა მეთქი. ის კი ვერ გავიგე თითონ მე ვინ დამწყევლა, მაგრამ ასე იყო, თუ ისე, ამ დღეებში ყარსისაკენ მომიწია მოგზაურობა.

ამისათვის წინდა-წინვე მივიღე საჭირო ზომები. ანდერძი დავწერე, აღსარება აღვიარე, ვეზიარე, ცოლ-შვილსა და მეგობარ ნათესავთ გამოვეთხოვე და თფილისის სადგურის მეორე კლასის დარბაზში შუადღის 3 საათიდან გიანელი. მართალია მატარებელი შუალამის 12 ნახევრამდი არ გადიოდა, მაგრამ ვისწრაფოდი ბილეთის ამღებთა რიგში ჩადგომას. „ჭირშიგან გამოიცნობა მეგობარ ყოფა მოყვრისაო“ იტყვიან. ერთი ჩემი მეგობარი სადგურში გამომყვა, ბილეთის აღებას გიშველიო, რიგ რიგობით გავჩერდეთ, როცა შენ დაიღლები ფეხზე დგო-

*) თვით საზოგადოებაზე არაფერს ვიტყვიოთ, ვინაიდან ის თითქმის უკვე გაუქმებულა, ვიტყვიოთ მხოლოდ იმას, რომ კიდევ კარგა ხანს გაუძლია.

მით მე გამოგეცვლებიო. წარმოიდგინეთ ჩვენთვის სხვებს მოესწროთ—კასის წინ კარგა გრძელი კუდი იყო, ასე რომ ჩემს მეგობარს ჩადგომა მე 18 ერგო. წესიერების დამცველი აქვე დგას...

...ვაკვირდები ჩემს მეგობარს, მე 18 ადგილის ნაცვლად მე 26 უჭირავს... 10 წუთის შემდეგ ჩემი მეგობრის წინ უკვე 34 კაცი დგას... ყველა მგზავრი ვინც წინა რიგში დადგომა მოასწრო წინათ ჟინდარმს „გაეცნო“... ერთი პატარა ყმაწვილი, რომელსაც რკინის გზის მოსამსახურის ქუდი ხურავს, რიგს გარეშე ხან ერთის მაგიერათ იღებს ბილეთს, ხან მეორის. ჟინდარმიც მის შესახებ ეუბნებოდა: Пропустите ну... ვცადე მოვრიგებოდი ყმაწვილს:

- რამდენს მომცემ?
- ერთ მანეთს.
- მაგ ფასად ბებიაშენი ავიღებს. უკმეხად მეუბნება იგი. ხუთ მანეთ ნაკლებ არ ირჯება.
- დრო მიდის... ვატყობ რომ წაუსვლელი დავრჩები. გავბედე გაუბედავი. ჟინდარმს მივმართე:
- ბატონო ჟინდარმო! თქვენ თვალწინ უწყსობას სჩადიან, რიგს არ დავიდევნ, ბოლოს მოსულეები წინ დგებიან, ერთი ვიღაც ლაწირაკი (შეიძლება ჯიბგირიცი) სხვების მაგიერათ რიგს გარეშე უკვე შექვეყნა იღებს ბილეთს.
- თქვენ ვინა ხართ?
- მე პრესის წარმომადგენელი ვახლავართ.
- პრესის? სადა სდგას თქვენი პრესი?
- ?

(მე უცებ მომაგონდა, რომ „პრესით“ თივას ჰკრავენ, თივას კი სამხედრო უწყება ხმარობს და თივის მოიჯარადრეებს ბილეთს რიგს გარეშე აძლევენ. ჟინდარმსაც სწორეთ მოიჯარადრე ვეგონე.

- უკაცრავათ, მე იმ პრესის წარმომადგენელი კი არა ვარ თივის „დასაპრესავათ“ რომ ხმარობენ, არამედ იმ პრესის წარმომადგენელი რომლითაც უსამართლობას „პრესავენ“, მე გაზეთში ვმუშაობ.
- დოკუმენტი გაქვთ, მიჩვენეთ.
- ინებეთ...
- ახ უკაცრავათ, გვაპატიეთ, საერთო არეულობაა, მობრძანდით რიგს გარეშე, რატომ ამდენხანს არ მიჩვენეთ...

მხოლოდ ერთხელ გამომადგა რედაქციის ბილეთი.

კლვენნი

(ვიხაც ეკუთვნის)

ჯელებო! თქვენი ცხვირ-პირი
იკურთხოს, ღვინით ნაბანი;
თქვენი საქმეა: მუშტ-კრივი,
და ქუჩა ქუჩა ქაქანი.

საქვეყნო საქმე იდეალს
ჩამოვეცალოთ ბარემა;
სიცოცხლის სხივი მოგვეფინოს
კეკელა ქალთა მთვარემა.

შამოკრებით... სამიკიტროში
გულ-დაყრდნობილნი ტიკებზე.
კახურს შევფიცოთ, ხელდასმით
ულვაშსა ანაბზიკებზე...

ფული და უსაქმურობა!
აი, მიზანი ცხოვრების...
ვინ გაუმკლავდეს, მუშტებსა
ლაშქართა შეუბოვრების?

ბულგარის მტკებნელ ონავრებს,
არ უნდათ ბევრი მტკიცება;
„სმა-ქამა დიდათ შესარგი“,
მათ თვისკენ მიეწიწება.

მოწაფეებიც: აქა, იქ,
ჩვენ ჩგუფში ეწერებიან;
სკოლაში აღარ სწავლობდნ,
წითელი ღვინით თრებიან.

უყვართ მუშტ-კრივი, ჩოჩქოლი,
თეატრში (ქანდარაზედა);
უდისციპლინო ყვირილი,
(ინოდურების ხმაზედა).

მაშ, ჰა, ავავსოთ ჭიქები,
დავლიოთ ღვინო, ტიალი;
ჩვენთან დავლოცოთ იგინიც,
ვით ჩვენი მცნების ტრფიალი.

ჯელებო! თქვენი ცხვირ-პირი
იკურთხოს, ღვინით ნაბანი;
მუშტ კრივი თქვენი საქმეა,
და ქუჩა ქუჩა ყაყანი.

კ.ო.კ.ო.

ოპის მიმოხილვა

საერთაშორისო ოპი, რაც დღე მოდის უფრო
და უფრო ვითარდება. ეს ასეც უნდა მომხდარიყო.

მას შემდეგ, რაც ჩვენ უკანასკნელი ჩვენი მი-
მოხილვა დავსწერეთ, (იხილე „ეშმაკის მათრახის“
ერთ-ერთი ნომერი), ბრძოლის ხაზი მხოლოდ აქა-
იქ შეიზნიქ-გამოიზნიქა, უმთავრეს მიმართულებით
გეზი აითქმის ერთი და იგივე დარჩა.

თუ მკითხველი აღადგენს გონებაში ჩვენი უკა-
ნასკნელი მიმოხილვის აზრს, (იხილი იგივე ნომერი
„ეშმაკის მათრახისა“), მისთვის ნათელი იქნება, რო-
გორის სისწორით ვიწინასწარმეტყველეთ ჩვენ ბო-
ლო ხანებში დაწყებული და განვითარებული აქ-
ტები.

კერძოთ რუმინის შესახებ ჩვენა ვსწერლით:

„რუმინია პატარა სახელმწიფოა. იგი
სძევს დუნაის ნაპირებზე. დუნაი კი დიდი
მდინარეა. დუნაი შავ ზღვას ერთვის ნა-
პირთან ახლოს. დღეს რუმინია ნეიტრალ-
ლიტეტს იცავს, მაგრამ შეიძლება მან იგი
დაარღვიოს. უკანასკნელ შემთხვევაში იგი
ან ერთს ან მეორე მებრძოლ მხარეს მიე-
კედლება. ყოველ შემთხვევაში მომავალი
ნათლად დაგვანახებს ყოველივეს“.

აი ჩვენი მაშინდელი აზრი საუცხოვოდ და-
საბუთებული დღევანდელი სინამდვილით. რუმინია
მართლაც ჩაერია ოპში და როგორც ჩვენ ვამბობ-
დით, მიემხრო ინგლის-საფრანგეთის კოალიციას.
თანხმად ჩვენი წინასწარმეტყველებისა, რუმინის
ლაშქარი შეიქრა ტრანსილვანიაში და აიღო სივრ-
ცე. ცხადია, თუ მთელ ძალას აქეთ მიაპყრობდა
რუმინის მთავარი შტაბი, მაშინ ზურგი გაუშიშვლ-
დებოდა, ხოლო ზურგით მას ბულგარია-ოსმალეთის
ჯარი ემუქრებოდა. მართალია თითონ ბულგარიას
თავისი ზურგი სარაილისკენ ჰქონდა მიშვერილი და
მოსალოდნელი იყო საფრთხე, მაგრამ სარაილის
ზურგს საბერძნეთი ემუქრებოდა.

მდინარე დუნაი, როგორც მე აღვნიშნე, დიდი
მდინარეა. ამით ისარგებლა მტერმა და დობრუჯაში
იერიშით წამოვიდა. ბრმა უნდა ყოლილიყო მიმო-
ხილველი ოპისა, რომ ეგ ვერ შეენიშნა და რუმი-
ნელებმა მისივე გაუგეს მტერს ვერაგობა. მაკვნხენ-

მა აიღო ტურტუკაი, გაარღვია ფრონტი და აიძულა რუმინელთა ჯარი უკან დაეხია. ჩვენ დიდი ხნით წინ გამოვსთქვით ამაზე ჩვენი შეხედულება:

„თუ მტრის ჯარი დობრუჯაში შემოიჭრება, რუმინიელები ან ჩრდილოეთით დაიხევენ და დუნაის ამოეფარებიან, ან აღმოსავლეთით წავლენ. ყოველ შემთხვევაში ამას მომავალი დაგვანახებებს“.

დაგვანახა კიდევაც. რუმინელებმა დაიხიეს ჩრდილო-აღმოსავლეთით და გამაგრდნენ გადაღმა ჩერნოვოდ-კუსტენჯის რკინის გზისა, დუნაის ნაპირთა ჭაობებში. ზემოაღნიშნული ჩვენი მოსაზრება დაყრდნობილი იყო ამ მოსაზრებაზე: დამარცხებული ჯარი წინ ვერ წავა. მაშასადამე დასავლეთი მხარე უზრუნველყოფილია. სამხრეთით დობრუჯას შავი ზღვა აკრავს და დახვეა ამ მხრივაც შეუძლებელია. ამიტომაც ჩვენ აღვნიშნეთ ჩრდილოეთის და აღმოსავლეთის შესაძლებლობა.

თუ არ მდინარე დუნაი, რომელიც, არა ერთხელ აღმინიშნავს, დიდი მდინარეა, დობრუჯის აღებით რუმინთა არმიას ზურგი ერთობ გაუშიშვლდებოდა. ამ მხრივ დუნაი ერთგვარი საფარი იყო. ამას არც ერთი სამხედრო ავტორიტეტი არ უარყოფს. მიუხედავად ამისა გენერალმა მაკენზენმა გადალახა მდინარე და რუმინიის ჯარს ზურგით დაეცა. ამავე დროს გენერალმა ფალკენჰაინმა გადმოლახა ბალკანეთის ალპები და მცირე ვალახიის ველში ჩამოემგა.

ჩვენს უკანასკნელ მიმოხილვაში ჩვენა ვსწერდით:

„მაკენზენი შეეცდება დუნაი გადალახოს ჩერნოვოდთან. აგრეთვე ფალკენჰაინი გადმოლახავს კარპატებს ბუზეოს ველით და გამოვა ვალაცში, სადაც მას შეუერთდება გენ. მაკენზენი“.

როგორც ხედავთ ჩვენი ნათქვამი თითქმის სიტყვა-სიტყვით აღსრულდა. ეს იმიტომ მთხდა ვგრე, რომ დაკვირვებული სამხედრო მიმოხილველისათვის, რაიც სამწუხაროთ არც ისე ხშირი ხილია, უკვე აშკარაა ის ტრაფარეტი, რომელთაც გერმანელი ლენერლები მოქმედებენ. ისინი ჯერ წვერებით შემოუვლიან, შემდეგ ცენტრს ჭაარღვევენ და ასე მარადის. არავითარი შემოქმედებითი „რაზმახი“ მათ არ გააჩნიათ და ეიმეორებ სწორეთ ამაშია მათი უბედურება. ჩვენ ყოველთვის წინასწარ ვიცით სათბო როგორ გამოილაშქრებენ ისინი.

ჯერი ბუქურეშტზე მიდგა. იგი პირველხარისხიანი ციხეა. აქვს ქვის კედლები და შიგ ფორტები. რუმინიის ჯარის წინაშე საკითხი დაისვა: დასტოვოს ციხე, თუ გამაგრდეს შიგ და იბრძოლოს. თუ ვახსოვთ ჩვენი აზრი ამის შესახებ სწორეთ ისეთი იყო, როგორაც მოხდა. (იხილეთ „ეშმაკის მათრახი“) ჩვენ იმასაც კი ვუჩვენებდით თუ საით დაიხედა რუმინიის ჯარი:

„თუ ქალაქს (იგულისხმება ბუქურეშტი) მტერი სამი მხრით (ჩრდილოეთ, დასავლეთით და სამხრეთით) გარემოიკავს, მაშინ გარნიზონი ირჩევს აღმოსავლეთით უკუ ქცევას. მით უმეტეს, რომ აქეთ მიდის ბუქურეშტ-პლოეშტ-ბუზეოს რკინის გზა. ყოველ შემთხვევაში მომავალი ნათლად დაგვანახებს ყოველივეს“.

მართლაც გენ. იონესკოს ჯარმა აღნიშნული გზით დაიხია და პლოეშტი ბუზეოს რკინის გზის შუა რაიონში კიდევაც შეებრძოლა მოწინააღმდეგეს. რა მოხდება შემდეგში?

აი საკითხი, რომელიც ადელეგებს ყველა სამხედრო მიმოხილველს და მათ შორის ჩვენც. როგორც ირკვევა საბერძნეთი ნიღაბს იხდის. იგი ფარულად ომისათვის ემზადება და ახლო მომავალი გვიჩვენებს, თუ ვის მხარეზე დადგება. ჩვენის აზრით ორში ერთი აუცილებელია: საბერძნეთმა ან შეთანხმების კოალიციას უნდა დაუჭიროს მხარი და მით გერმანია მოიძღუროს, ან პირიქით გერმანიას მიემხროს და ოთხთა შეთანხმება მოიძღუროს. მომავალი, იმედი გვაქვს, ნათელს მოჰფენს ამ ბუნდოვან საკითხს.

აშკარაა აქ მხოლოდ ერთი რამ: თუ საბერძნეთი ოთხთა კავშირს მიემხრო, მაშინ სარაილს ხელეები გაეხსნება, და მიუხედავად ცუდი ამინდისა, იგი იერიშით მივა ბულგარიაზე. ხოლო თუ საბერძნეთმა გერმანიას მისცა მხარი, მაშინ გენ. სარაილის ზურგი გაშიშვლდება და დიდ საფრთხეში ჩავარდება. „აღდგომა და ხვალაო“ ამბობს ქართული ანდაზა. მომავალი ყოველივე საეჭვოს ფარდას ახდის და ნათელზე გამოიჭანს.

თუ გ. სარაილი გაარღვევს მაკედონიის ფრონტს და შეუერთდება რუმინიის ჯარს, მაშინ დობრუჯის ლაშქარი მახეში მოემწყვდება და იარაღს დაჰყრის. ეს აიძულებს საბერძნეთს მოკავშირეთა მოთხოვნით

ბრძოლის ღმერთი დაიქანცა
 ომისაგან დანაფლეთი...
 ბროლის კოშკში დაინახა
 მშვიდობის და ზავის ღმერთი.
 ხმა არ შესწევს...
 თითით იწვევს...
 ზავის ღმერთი ღალატს ხედავს
 და მშვიდობის მონატრული
 ძირს ჩამოსვლას ვერა ბედავს.

სახელმწიფო საბჭომ და სათათბირომ თითქმის ერთგვარი რეზოლიუციები მიიღეს სამინისტროთა რეფორმის შესახებ.

მინისტრი. განა შეიძლება წარმოდგენა, რომ ეს უთანასწორო წყვილი ასეთი თანხმობით გასწევდნ მუღლღეობას?!

ლება დააკმაყოფილოს და მართველობა ვენიზელოსს გადასცეს. ამავე მიზნის მიღწევა შეიძლება, თუ კი რუმინიის არმია ბუზეოს მიდამოებში დაწყებულ იერიშებს განავითარებს, გერმანელთა ბრძოლის პირს გაარღვევს ბულგარიაში შეიჭრება და ზურგიდან მოწოლილ სარაილის ჯარს შეუერთდება. ჩვენ არა ვფარავთ, რომ ეს ძნელი, საალაღბედო (სარისკო) მანევრია, მაგრამ ურისკოთ გამარჯვება ძნელი საქმეა.

როგორც ამ ბოლო დროს გამოირკვა და ჩვენთვის ეგ წინეთაც აშკარა იყო, რუმინიის ჯარის უკან დახვევაში (არ ვიტყვით დამარცხებას) უმთავრესი დანაშაული ასკვიტს მიუძღვის. ჩვენის აზრით იმარჯვებს იგი, ვისაც შეუი ჯარი, უკეთესი ჯარი, და უკეთესი ტექნიკა აქვს. ლოიდ ჯორჯი თითქმის ჩვენი აზრისა იყო, როცა არწმუნებდა ინგლისის მთავრობას: გავზანოთ რუმინიაში ძლიერი არმია და მტერსაც დავამარცხებთო. მაგრამ ასკვიტი ფრთხილი კაცი გამოდგა და ძლიერი არმია რუმინიის დასახმარებლათ არ გამოგზავნა. როგორც ხედავთ, ჩვენი თქმისა არ იყო, განვლილი ოპერაციის მსვლელობა რუმინიის ასპარეზზე შემთხვევით იყო ასეთი და არა ისეთი.

„ომის ჯაჭვი იქ გაწყდება,
სადაც დაჰკრავს მისი ბედი
ასპარეზი სულ ერთია
აღმოსავლეთ—დასავლეთი“—ო.

ჯერ კიდევ შარშან წინა სექტემბერში ჩვენმა სახელოვანმა სტრატეგმა „ნომოლოს ეძილეგრუბ“-მა და მართლაც რა მნიშვნელობა აქვს ამა თუ იმ თეატრს, ან ფრონტს? ფრონტი შეიძლება დღეს აქ იყოს, ხვალ იქ, საქმე ცოცხალი ძალაა. თუ აღნიშნულ თეატრში ბევრ ჯარს მოუყრი თავს, თუ მას კარგათ შეაიარაღებ და კარგ გზებსა და ხელმძღვანელებს მისცემ, მტერი დამარცხდება, ფრონტი გაირღვევა.

დღეს გარემოება გამოიცვალა. ინგლისში ასკვიტი დაეცა და ლოიდ ჯორჯი ჩაუდგა მხედრობას სათავეში. საფრანგეთმაც სამინისტროს რეორგანიზაცია მოახდინა, ხოლო ამასთან ერთად შესაძლებელია რუსეთშიც გამოიცვალოს მინისტრი. ამიტომ უნდა ველოდეთ, რომ საბერძნეთში ინგლისი გადმოსხამს დიდძალ ჯარს და ხელში ჩაიგდებს სახელმწიფოს; ამით განთავისუფლდება სარაილის ზურგი. სარაილი დაეცემა ბულგარიის და ამით გა-

ანთავისუფლებს რუმინიის ზურგს. რუმინელები მაშინ ზურგით ეკვეთებიან გერმანო-ბულგარელებს და უკუაქცევენ. ყოველ შემთხვევაში ეს მომავლის საქმეა და სწორეთ რომ ეს მომავალი აშკარათ დავანახებს რა მსვლელობას მიიღებს საქმის ვითარება.

მართალია, ახლა ინგლისიდან რუმინეთში დიდძალი ჯარის მაცვანა მიიმე საქმეა და შეიძლება მხოლოდ რუსეთის ტერიტორიით, მაგრამ იხადება საკითხი: რუსეთი ინგლისის მოკავშირეა, ორივე ერთად რუმინიის. მაშ უმჯობესი არ არის დიდძალი არმია რუსეთმა გავზავნოს რუმინიაში? ამ ორიენტაციის მომხრეა ინგლისის ყოფილი პრემიერი ასკვიტი და წინააღმდეგი ჩვენის აზრით არც ბონარლოუ იქნება. ამასაც მომავალი დავგანახებ.

ჩვენი წერილი დამთავრებული იქნებოდა, რომ ერთი საკითხი არ გვედობებოდეს წინ. სახელდობრ: რა იქნება, რომ გენ. ფალკენჰაინის ჯარმა გადალახოს ფოკშანის ველი, გაიჭრას მოლდავიაში და ებჯინოს მდინარე სერეტს? ცხადია მაშინ ბუზეოსთან დაბანაკებულ რუმინიის ჯარს საფრთხე ორის მხრიდან დაატყდება: პირველ ყოვლისა ჩრდილოეთით ფალკენჰაინი, დასავლეთით დელმელზინგენი, ხოლო სამხრეთით მაკენზენი. აი ის რკინის რკალი რომელშიც მოემწყვდევა რუმინელთა არმია და ჩვენის აზრით მაშინაც ერთად ერთი გზა დარჩება მას, სახელდობრ,—აღმოსავლეთი. სხვა ავტორიტეტები ამ შესაძლებლობას უარს უყოფენ. მათი აზრით ბრძოლის ბედი ბუზეოს ველზე გადასწყდება. ვნახოთ. მომავალი ყველაფერს ნათლათ დავგანახებ.

მოკრიველი.

პირდაპირი სასაცილო ამბავი.

ზოგიერთი ამბავი, მე თუ მკითხავთ, სასაცილოა, ასე თუ ისე სასაცილოა, უკეთ ვსთქვათ ქვე არის და არც არის სასაცილო. ასეთ კატეგორიას ეკუთვნის მაგალითად ბ-ნი ქართლელის ღია წერილი ი. გედევანიშვილისადმი, რომელშიც ბ-ნი აღწუწუნავს ადრესს ეკითხებოდა; აგრეთვე მხოლოდ სასაცილო იყო ბ-ნი გედევანიშვილის პასუხიც.

მაგრამ ამბავი გრიგოლ ჩარკვიანისა, მიხეილ გაჩეჩილაძისა და გრიგოლ სვ. ჩარკვიანისა პირდაპირ სასაცილო ამბავია.

თუ კიდევ შერცხვენა სკირია, შევარცხვინე მე ის კაცი, რომელიც იტყვის: ქართველ კაცს აღებ- მიცემობის ნიჭი არა აქვს და საქმის მოქანარკება არ შეუძლიაო. პირიქით, იმას რასაც ქართველი (უფრო კი ზესტაფონელი) კაცი მოიგონებს, იმას ასო წელიწადი რომ იჯდეს და იფიქროს სხვა, გარეშე ქართველისა, ვერაინ მოიგონებს.

აი თუ ეს ვგრე არ არის დაუფლოთ ყური.

„გრიგოლ ჩარკვიანი“ ადამის დროიდან ცნობილია, აოგორც ავტორი ქართულ (კედლის და ჯიბის) კალენდრებისა. მისი სახელი ისე შეთვისებული აქვს ამ საქმეს, რომ როცა კალენდარს და ინახავ უნებლიეთ გრიგოლ ჩარკვიანი გაგახსენდება, ისე მგალითად, როცა „მელბომენას ტაძარს“ დაინახავ იოსებ იმედაშვილი მოგაგონდება, ან სამგლოვიარო პრაქციისი ღანახვანზე ა. ი. ხატისავი.

ეს არც თუ გასაკვირია. კაცი ვგონებ ორი საში საუკუნეა ამ საქმეს მუშაობს, მართალია ვას აღნიშნული დარგი დიდათ არ განუვითარებია, მაგრამ მისი სახელი მაინც მკიდროთ შეეხორცა ქართულ კალენდარს და წიგნის ბაზარზე ერთგვარი ღირებულება აქვს.

მიხეილ გაჩეილაძე (ნეტავ ის ვიცოდე ვვარებს ვინ იგონებდა იმ შორეულ წარსულში?) „თალგამისა და თაფლის“ არ იყოს, მაშინ არის კარგი ავტორი, როცა მის გვერდით „გრიგოლ ჩარკვიანის“ სახელიც აწერია. თუ გახსოვთ ბ-ნმა თალგამმა ერთობ ურცხვით წაიტრახხა: — მე და თაფლი ერთად ძლიერ გემრიელი ვართო! მაგრამ როცა თაფლმა ამხილა: — ჩემო კეთილო, შენ შენი გემო იკითხე, თორემ მე უშენოდაც გემოს ვერაინ დამიწუნებსო, მაშინ თალგამი დარცხვა და გაჩუმდა. (რომ არ გაჩუმებულიყო და ეთქვა რამე „დედა-ენაში“ უთუოდ იქნებოდა ჩაწერილი.)

ბ-ნი მიხეილ გაჩეილაძეც ასე ასაღებდა თავისს „შემოქმედებით“ ნიქს ვრგოლ ჩარკვიანის გვერდით. ერთხელ თურმე გრიგოლ ჩარკვიანმა უარი უთხრა მიხეილ გაჩეილაძეს ამ მებობლობაზე და საბრალო თალგამი მუხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა.

და აი, სწორეთ აქ იჩინა იმის ნიქმა თავი, ვინაიდან ღმერთი არავის არა სჩაგრავს და თავისს შეაჯერ ნიქს ყველას აძლევს. მართალია მიხეილ გაჩეილაძეს კალენდრის შედგენის ნიჭი არასაკადრისი მის-

ცა, მაგრამ სამაგიეროთ ვაქრობის მოქანარკების საქმეში გენიოსნობა უბოდა.

რა არის გრიგოლ ჩარკვიანი?

გრიგოლ ჩარკვიანი არის სახელი და გვარი. და თუ ეს ვგრეა, მაშ შეიძლება სხვაც იყოს ქვეყანაზე „გრიგოლ ჩარკვიანი“. დამერწმუნებით, რომ ყველა ვაგრაში არ დაიბადება ასეთი უცნაური აზრი და მე გადაჭრით ვამბობ, რომ თვით ნამღვილი „გრიგოლ ჩარკვიანი“ ამას ვერ მოიფიქრებდა.

მიხეილ გაჩეილაძემ ქალაქ ქუთაისის შიაშურა და იქ იპოვა ის რასაც ეძებდა. კარგათ არ ვიცი რომელს ქუჩაზე, მაგრამ მაინც იპოვა „გრიგოლი“ და ისიც „ჩარკვიანი“. მართალია აღნიშნულ გრიგოლს კალენდრის შედგენა სიზმარათაც არ მოსჩვენებია, მაგრამ კალენდარი უკვე შედგენილია მიხეილ გაჩეილაძის მიერ, საჭიროა მხოლოდ ორი სიტყვა: „გრიგოლ ჩარკვიანი“. აი ეს სიტყვებიც ცოკხლად ჩამოიყვანა ქუთაისიდან და საქმე გაჩიარხა.

გამოვიდა კალენდარი, რომელსაც აწერია: შედგენილი გრიგოლ სვ. ჩარკვიანის მიერო მოდიხხლა და უმტკიცე მყიდველს, რომ ეს „გრიგოლ ჩარკვიანი“ სხვა გრიგოლია, რომ მისი შონაწილგობა მხოლოდ სახელისა და გვარის მოწერით განისაზღვრება, მეტით არაფრით.

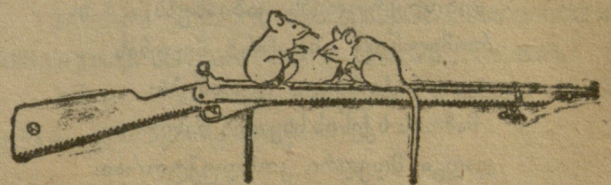
ნამღვილი „გრიგოლ ჩარკვიანი“ წერილს წერილზე სწერს, ხან ამას, ხან იმას ეკითხება, მაგრამ უკაცრავათ! დიხხ, უკაცრავათ! დიდებული ნიქის წინაშე უძლურია მისი კალენდარული ავტორიტეტი.

ქართველი საზოგადოება?!... ეჰ, აბა რა საკადრისია ამ საგანზე ლაპარაკი. საზოგადოებას სადა სცხელა იმისათვის, თუ ქართულ კალენდრის ფრონტზე ასეთი შემადრწუნებელი ამბავი ხდება.

სწორეთ ამით სარგებლობს ბ-ნი მიხეილ გაჩეილაძეც.

ნუ თუ ახლაც იტყვის ვინმე, რომ ეს პირდაპირ სასაცილო ამბავი არ არის?!

კოლო.

სიშლერა ქაშელეონისა

ვიცი, წუთი სოფელი
 წარმავალი, ფუქია.
 მეც მიზნათ ღავისახე:
 გამოვიძლო კუქია.
 ტკბილათ ვმღერი, ვლიღინებ
 ბედის მადლიერია,
 მე იმას არ დავეძებ,
 თუ ვინმე მშიერია.
 დე, ამოწყდეს სოფელი,
 მე ის რა მენადლება!
 თუ კი ამით მე ჩემი
 კუქი გამომიძლება:
 მოტირალთან მეც ვტირი
 წუთი სოფლის გმობითა,
 გასაჭირს ვიზიარებ,
 მხოლოდ გარეგნობითა.
 ძმობა, ამხანაგობა,
 ენაზე მაკერია,
 გარეშეს ეგონება
 ვითომც მიყვარს ერია.
 ვიცი, წუთი სოფელი
 წარმავალი, ფუქია.
 მეც მიზნათ ღავისახე:
 გამოვიძლო კუქია.

ეთერი.

მესტვირული

(ბალახანისათვის)

ცხრამეტ კაპეიკზედ ზევით
 არ ღირს წასვლა ერთი კაცის...
 ამ გვარად დაადასტურეს
 ბარგი რომ აუკრეს კასირს.
 სთქვეს და მისცეს იგი საქმე
 კონდუქტორებს კაბიანებს,
 რომელნიც „სდაჩის“ მიცემას
 თუ არ სთხოვე, აგვიანებს:
 მამრის სქესის სხვაგან წასვლით,
 დაღვა მდედრი კონდუქტორათ

და ბილეთის გაყიდვაში
 ვერ იქცევა ყველა სწორათ.
 ბალახანიდან ბაქომდე
 რაღაც თორმეტი ვერსია
 და „სდაჩათ“ კაპიკის თხოვნა
 რა ზრდილობა და წესია?
 ყველას მიაქვსო არ ითქმის,
 ბილეთში ერთი აბაზი
 წინეთაც იყვენენ მართალნი
 ეხლაც ბევრია ლაშაზი*)
 თვალ მარგალიტი და ოქრო
 საკმაოდ არის სათქმელი...
 მაგრამ ქარი რომ არ იმის
 რისთვის დამიქრეს სანთელი?
 აქ სიტყვის ძალას ვერ ვატან
 საქმეა სახიფათოო
 ყველა გმირს: ქალსაც და კაცსაც
 აზრი აქვს ერთობ ფართოო.
 ღია.

პროვინციის მოღვაწენი

გიორგი ფარნაოზის ქა წიგნივაქა.

20 ნოემბერს, დღითი კვირას, მათხოჯის სამ-
 რელო სკოლამ იღვესასწაულა 20 წლის იუბილე
 ცნობილი პედაგოგისა და საზოგადო მოღვაწის გი-
 ორგი ფარნაოზის ძე წიგნივაძისა, ანუ როგორც
 მეტ სახელად უწოდებენ „გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-
 ხანისა“.

ყოველკვირეულ ჟურნალში ძნელია სავსებით
 იმ ღვაწლის აღწახსება, რაიც საზოგადოების წინაშე
 მიუძღვის ჩვენს დაუვიწყარ გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-
 ხანს. იგი სწორეთ ისეთი ტიპია, რომლის შესახებაც
 ჩვენმა სახელოვანმა აღმზრდელმა სოლომონ ზურ-
 გიელიძემ სთქვა:

„უჩიტელი იმას ჰქვია
 ვისაც უყვარს ჯობ-წყებელა...
 ბაღანას თუ მიეფერე
 კარგი რამე კი გაშუა“.

*) მართალნი და ლაშაზი ე. ი. რამეჯანიც სდაჩს
 იძლევიან.

გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-ხანი სოლომონის პრინციპებზე აღზრდილი და მის სკოლაში ვერ ნახავთ მოწაფეს თავზე ბალანი ჰქონდეს ხელის მოსაკიდი. ყური აუცილებელი ორგანოა მოწაფეთათვის, თვით სოლომონმა სთქვა:

„ღმერთმა ყური რომ მოგვაბა
აშკარაა მისი ვალი:
გავიგონებთ წირვა-ლოცვას,
ცხვირით ვყნოსავთ, თვალით ვხედავთ“.

და მოწაფეთა ყურის განვითარებასაც დიდსა და დაუდგრომელ ყურადღებას აქცევს პატივცემული იუბილიარი. ყოველი ორგანოს ჯეროვანი განვითარება უპირველეს ყოვლისა ვარჯიშობაზე და მოკიდებული და აი გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-ხანი ხშირად უწვართავს თავის მოწაფეებს ამა თუ იმ ყურს, რომელიც უწინარეს მოხვდება ხელში და ამით ხელს უწყობს მათ (ყურების) ზრდა-განვითარებას.

ზოგ-ზოგი ღარგი მისი მოღვაწეობისა სხვა ჟურნალ-გაზეთებშიაც იყო მოთავსებული. ერთი მათგანის რედაქტორი, ალ. ცერცვაძისა, სამართალშიაც მისცა მოღვაწეობის გაზვიადებისათვის, ეგზომ მორცხვია იგი ქებისა წილ. სასამართლომ, რამდენათაც ვიცით არ შეიწყნარა მისი მორცხობა.

20 ნოემბრის დღესასწაულს მრავალი ხალხი და წარჩინებული საზოგადოება დაესწრო. არა ერთი და ორი ღირსშესანიშნავი სიტყვა წარმოითქვა.

საუცხოვო და მატად მოხდენილი სიტყვა წარმოსთქვა „ხონი“-ს წვრილი კრედიტის გამგეობის სახელით—მასიკო ქელიძემ; ინსტრუქტორიის სახელით—კოწია კაკაბაძემ; პირველ უმაღლესს დაწყებითი სასწ. მასწავლებლის სახელით—ანდრო ბახტაძემ; სამრევლო სკოლის მასწავლებელთა სახელით—ალექსანდრე მაჭარაძემ; ხონის და მათხოჯის მეეტლეთა სახელით—ათანასე ბარბაქაძემ; ეროვნული მუშის სახელით—აკაკი მებუკემ; ხონის სავაჟო გიმნაზიის ეროვნულ მოღვაწეთა სახელით—ვადაქკორიამ; ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგ. „ბორჩალო“-ს მახრის სახალხო მასწავლებელთა სახელით—ლავრენტი ძიძიგურმა („განათლების“ ინგოსანია) მანვე მიუძღვნა იუბილიარს შესანიშნავი ლექსი „თავიული“ რომელმაც დაუსრულებელი ტაშის ცემა გამოიწვია...

აი ის ლექსი:

„თ ა ი გ უ ლ ი“.

ქოცოს სპირტები მოვპარე,
მასიკოს—შაბიამანი,

სპირტების ვედრა —ვასოსა
მოსკოვში გადასატანი;

რომ არ წაგმწარდეს... და გახდე
მით მონაწიე სუფრისა;
„გორდაძე“-ს ხონელ „სამება“-ს
ქორიკანობა, ძვირები,
ანდროს-კი „ჯანგელდელობა“
და ნიკოს შავი ვირები;
ფულების გადასაქმება
„ვარლამ ძიძიგურს“ ცბიერსა,—
„მეგობრის“ ყვითელ პრესაში
არ ახალგაზრდას,—ხნიერსა;
და... ჰა, მოგიძღვენ, მიირთვი...
შაირათ ჩანაჭურები;
თუ რომ გემწაროს, არ შეკრთე!..
არ ჩამოჰყარო ყურები!..

ი. გოლგოთაფი.

„ოჯახური საღამო“

სცენა I მოქმედებათ
(დასასრული*)

იგინივე და ავთანდილი

ავთანდილი. (კარს გააღებს და რა შეჭხდავს სტენას თითონაც ეტინება) Что съ Вами, господа, что за хохотъ?! ძალაუნებურად მეც მიხდება სიცილი. (იგინის).

ყველანი. (მზიარულად) ავთანდილს ვახლავართ, ავთანდილს, (ავთანდილი დიდის მწიწებით ჩაშოუფლის უგუფას, ჯერ ქაღებს ჩამოაჩათმევს ხელს და შერე კატებს).

განიჩა. Ну, удивительный же экземпляръ, Автандилъ Иордановичъ, Вашъ Кириль!

ვასო. არა, რაც მოადგება პირზედ რომავს დანგრეული წისკვილივით!

კოწია. არა, არა ეგ რომ არა გვყავდეს ჩვენი ღიჩინი გროშად არ ელარება.

სოლომონი. (დარბასიდურად) ბატონებო, უწინ ყველა შეძლებულ თავადიშვილს თითო მასხარა ჰყავდა სასახლეში და ჩვენ ამდენ ხალხს რომ ერთი გვყავდეს რა გასაკვირალია. მაგას ჩვენგან ბოძებული კონსტიტუცია აქვს და ეგვეც შესაფერისად ხმარობს. (ჭირიფეს) მხოლოდ ცოტა ქალებთან ხელის ფათური გიყვარს, კირილე, და ეცადე, რომ ნაღმს არ წააწყდე, თორემ აფეთქდები. (ეგველასი იფინიან).

კირილე. მაშ რა ვქნათ, ბატონო სოლომონ, მაშ რიჩი მოგვკლათ ამდენი დრო! ან კარტი უნდა ვითამაშოთ, ან ვიქეიფოთ და ღვინო ვსვათ, ან და კიდევ ვიხუმროთ. აბა ერთი თქვენი მიბძანეთ სხვა რა არის ამ ქვეყნად საინტერესო, თუ არ ქეიფი და ხუმრობა?

სოლომონი. შენ იცი, ჩემო კირილე. მე მხოლოდ იმისი შეშინიან, რომ მსუბუხი კატასავით შკაფში არავინ გამოგამწყვდიოს.

დარეჯანი. დანებეთ თავი, ბატონო სოლომონ, მაგ გადარეულს. ამაოა მგლის თავზე სახარების კითხვა. (ეგველას სტუმრებს) გთხოვთ გაბძანდეთ, ბატონებო, მეორე ოთახში და იქ მოიღვინოთ. ნება მიბოძეთ მე აქ ვახშამი გავიზალოთ.

უველანი. დიდი სიამოვნებით, СЪ УДОВОЛСТВИЕМЪ. (ეგველასი გადიან. დარეჯანი სტუმრებს მიუძღვის წინ და გაჭყავს შორე ოთახში. ვასილას და ალათია სუფრასა ჰშლიან).

ვასილა. (ალათიას) იმე, რაღა დაგიფინია, ბოშო, ხარხა! მომაწოდე მაგ საინები. პატარა ხელი გაანძრიე, თვარა გათენდა ესაა.

ალათია. (მოტრხვად) კი, ჩემო ძამია. რაც შემიძლია მოგვხმარები.

ვასილა ხო და ასტე ქენი. შენ შეგიძლიან რაცხა შესაძლებია, აბა ვის! ავი ძამიას ქე დანებე თავი. ძალიან საჭიროა ახლა რომე შენც ჩემი დაიე იყვე. ნახევარი ღუჟინი ქე მყავს სახლში ჩაპწკაიული და იგიც მყყოფა, ივენის ჯავრმა გადამაშვლიბა ხელზე ტყავი, თვარე მე სხვისას რა მინდა მოსამსახურეთ!

ალათია. (მოტრხვად) უი, ბეჩა, ვასილა რაღა გეკადრება!

ვასილა. ნუ იპუწკები გლახათ. რა გეკადრება,

ბოშო, რა!

ალათია. რა და გლახა ლაპარაკი-

ვასილა. რაღა, მანდამინც, დამშობა გინდა შემოგფიცო? შენ, ჩემო ალათია, სხვაფერაც დაგემოყვრება კაცი.

ალათია. რაღა სხვაფერ?

ვასილა. რაღა და გაგიკეთებ პორუქს და ქე წავაცუნცულე სახლში.

ალათია. აკი დაი ალარ მინდაო!

ვასილა. რას ბრახუნობ, ბოშო, დაი კი არა ცოლათ წავიყვან, ცოლათ.

ალათია. (შეკრთება) დედაია, ჩემი სიკვდილო!

ვასილა. ხო, ძალიან შეგზრილდი თვარა დამიწუნებ.

დარეჯანი. (ვასილას) აბა, ვასილა, ჩქარა, დატრიალდი, აი მეც მოგვხმარები.

ვასილა. ბატონო, დავრბივარ რაც შემიძლია და მანდამინც ჩაღვინოთ ვერ ვიბრუნებ.

დარეჯანი. (სტოლას აწყობს). აბა, ვასილა, ღვინოები შემოიტანე ჩქარა! (ალათიას) შენ კუხნაში დაჯექ და უყურე ის გოჭინდაური არ დაიწვას, თორემ ცოცხალი ვერ მომჩები. (ვასილას და ალათიას გადიან).

კირილე. (შემოდის და დარეჯანს სააშოიად მისარზედ ხელს დაჭყრავს) ყოჩაღ დარეჯან მე და ჩემმა ღმერთმა! აი შენისთანა ცოლი უნდა ინატროს კაცმა. (ხელს მოჭხვევს).

დარეჯანი. (შეუბღვერს) რას სჩალი, შე სულელი, ავთანდილმა არ დაგვინახოს.

კირილე. დაგვინახოს მერე რა? მე ამ შემთხვევაში კომუნისტი ვარ, ჩემო დარეჯან. შენი ყველაფერი ჩემია და ჩემი კი შენი. (იჭინის) ხა, ხა, ხა, ხა! დიდებული ნათქვამია. შენი ყველაფერი ჩემია. რასაკვირველია რომ ჩემია. (ჰკოცნის)

დარეჯანი. (სულიდან გაუსტტება) კირილე, სირცხვილია არავინ დაგვინახოს.

ვასილა. (გამოდის და საჩქაროთ აწყობს ღვინოებს სტოლზე. კირილეზე ეჭვს აიღებს და ჩაიჭამაჩაკებს) ეს კირილე ნამდვილათ მარცხს იზამს, ისტე ეწებება ამ ჩემ ქალბატონს!

დარეჯანი. დააწყე, ვასილა ბოთლები და ყური მარჯვეთ გქონდეს. რომ დაგიძახო, არ დაიგვიანო.

ვასილა. კი ბატონო! (ჩაიჭამაჩაკებს და გადის)

ყური შენ გქონდეს მარჯვეთ, რომ ბატონმა არ შემოგისწროს, თვარა მე მარჯვეთ ვარ. (გადის).

კირილე. დარო, შენ გენაცვალე! (ხელს წასტანს დარეჯანს, დარეჯანი გაუსწვტება. ამ დროს შემოდის ავთანდილი. ავთანდილი ამ სურათს თავს მტკუნავს, მაგრამ კარგად ვერ გააჩქევს, ძალიან კი დატკვდება.)

ავთანდილი. (დარეჯანს) რით ვერ გააწყვე აქამდის სტოლი!

დარეჯანი. (თავჩაღუნული დარცხენით) აი, უკვე მზათ არის, ეხლა სტუმრებს დაუძახებ და მოვილხინოთ. (გადის).

კირილე. (უნდა უხერხულ მდგომარეობიდან გამოვიდეს) დიახ, დიახ, დაუძახოთ. (შიდის დაბნეულათ).

დარეჯანი. მობრძანდით, ბატონებო, სტოლი გაშლილია. (შემოდის სტუმრები დიდის პატივის და თავაზის შემდეგ დასხდებიან. დარეჯანი არა ჯდება).

ყველანი. (დარეჯანს) არ შეიძლება, დაბრძანდით, **просимъ!** (დარეჯანი ჯდება. კირილე იმდენს ასერხებს, რომ დარეჯანს გვერდში მოუჭდება. ავთანდილს ეს სურათი არ მოსწონს, მაგრამ სტუმრებთან თავს იკავებს).

ვანიჩკა. აბა, ბატონებო, ტოლუმბაში ავირჩიოთ.

ყველანი (ყვირიან) სოლომონ პეტროვიჩ, სოლომონ პეტროვიჩ!

სოლომონი. ვემორჩილები, ბატონებო, თქვენს სურვილს და ვკისრულობ ამ ფრიად საძნელო საქმეს. აბა, ბატონებო, აიღეთ ჭიქები. (აიღებს ჭიქას) ბატონებო! ქვეყნად არსებობს ერთი ჯურის ნაზი და მომხიბლელი ფრინველი, ეგრეთ წოდებული ყვავ .. თფუ, დასწყევლოს ღმერთმა, ყვავი კი არა, ბატონებო, ბულბული. დიდია მისი თვალწარმტაცი სილამაზე, მისი ეშხიანი და დამათრობელი ხმა, რომელსაც მსმენელი შორს, შორს, საღაცა ორთქლის სამეფოში მიჰყავს. დიახ ასეთია დღევანდელი ჩვენი დიასახლისი სილამაზის და სიმღერის მხრავ. ბატონებო, ამ საუცხოვო ადამიანს თან ახლავს კიდევ ერთი შესანიშნავი თვისება. მოგეხსენებათ, ბატონებო, გაანჩნლებული და წიწილებისათვის თავდადებული კრუხი. დიახ კრუხი, ქათმის კრუხი, რომელიც განუსაზღვრელი სიყვარულით თავს ევლება და ზრუნავს თავის წიწილებისათვის. ის არ ჰზოგავს თავის საკუთარ სიცოცხლესაც კი, ოღონდ

მისმა წიწილებმა ისიამოვნოს და იკეთილდღეოს. ის დიდის გააფთრებით ეკვეთება სამტროთ მოსულ ქორს, ან მიმინოს და სამკვდრო სასიცოცხლო ომში ებმება, რათა უზრუნველ ჰყოს თავისი წიწილები. აი, სწორედ ასეთ კრუხს მომაგონებს ჩვენი დღევანდელი დიასახლისი ქალბატონი დარეჯანი, რომელიც დიდს ზრუნვას და პატივისცემას იჩენს ჩვენდამი. მაშ გაუმარჯოს ლამაზ ბულბულს და გააფთრებულ კრუხს, რომელიცა რომა... ესე იგი ჩვენ ხაზაიკა დარეჯანს. აბა, ბატონებო, მრავალ ჟამიერ.

ყველანი. ურაა, ურაა, გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! (ყველანი სუაშენ სადღეგრძელოს და შემდეგ მდგრიან).

დარეჯანი. Очинъ благодарю господиныхъ толубашъ.

სოლომონი. აბა, ბატონებო, თითო ჭიქაც. ამ მეორე სასმისით მე მსურს ვაღღეგრძელო ის გრძელ ყანწებიანი და ოქროს ბიბილოიანი მამალი, რომელიც ღირსეულად იცავს თავის მეუღლე კრუხს ყოველივე მტაცებელი ფრინველების თავდასხმისაგან. გაუმარჯოს კრუხთან ერთად იმ გრძელ კუდიან მამალსაც და ვთხოვ სამას სამოცდა სამ წმინდა გიორგის, რომ მრავალ წელს ეცოცხოთ ბედნიერათ. გაუმარჯოს, ბატონებო, დარეჯანთან ერთად ჩვენს უხვ მასპინძელ ბ. ავთანდილ იორდანიჩს!

ყველანი. ურაა, ურაა, გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! (ჭიქების სცლიან დიდი ხმაურობა და სიცილი. დადხანს მდგრიან).

ავთანდილი. ბატონო ტოლუმბაშო, მაღლობას მოგახსენებთ სადღეგრძელოსათვის, მაგრამ ეს კრუხ მამალთან შედარება ვერაფერი ანალოგიაა, თქვენმა მზემ!

კირილე. კარგია, კარგი. ნეტა მე ვიყო ის მამალი, რომ გემოზე, ჩამოუქროლო ხოლმე დარია ქაიხოსროვნას.

ავთანდილი. (სიბრაზისაგან გაყოთლდება) Прошу языкъ держать за зубамы!

ყველანი. (ავთანდილს) Ничего, ничего, Автия, იყბედოს მაგის ლაპარაკს რა ყურს უგდებ, ხომ ოცი ხუმრობს.

ავთანდილი. ხუმრობა მეც ვიცი, მაგრამ ასეთი უზრდელო კი არა!

ყველანი. Ничего, Автюша, шутить, шутить!

სოლომონი. (იღებს ყანწს) აბა, ბატონებო, ერთი მომისმინეთ. (ამ დროს შემოდის ვასილა, და შემოაქვს დეპეშა, რომელსაც გადასცემს სოლომონს. სოლომონი რა წაიკითხავს დეპეშას აღტაცებით და სიხარულით წამოგარდება ზეზე). მოგილოცავთ, ბატონებო, მოგილოცავთ! გუბერნატორს დაუმტკიცებია ჩვენ მიერ წარდგენილი კლუბის წესდება!

ყველანი. ურაა, ურაა! გაუმარჯოს გუბერნატორს!

სოლომონი. (სიხარულით აღტაცებული) ბატონებო ეხლა კი შეგვიძლიან კლუბის საშუალებით თავისუფლათ შევიკრიბოთ და სიამოვნებაში დავლიოთ ჩვენი მოკლე დღენი. მოგვხსენებათ თუ რა ძნელია, ბატონებო, უსაქმობა. თუ რა სატანჯველს განვიცდიდით, მით რომ არ მოგვეპოვებოდა არავითარი გასართობი, რომ ეს უზომო დრო მოგვეკლავა რითიმე. ეხლა კი, ბატონებო, შეგვიძლიან სულ მხიარულებაში გავატაროთ დრო. ბაქარა, ფრაპი, ვინტი, პრეფერანსი, ნარდი, ბილიარდი, ცეკვა, სიმღერა... ღმერთო ჩემო, რა ბედნიერებაა, ურაა!

ყველანი. ურაა, ურაა! გაუმარჯოს გუბერნატორს, გაუმარჯოს კლუბს!

სოლომონი. აბა, ბატონებო, გაივსეთ ჭიქები. მაშ ეს ღმერთმა გაუმარჯოს ჩვენს შეერთებას, ჩვენს შეჯგუფებას, ჩვენს შეყრას, ჩვენს შეკოწიწებას, ჩვენს შეკავშირებას, ჩვენს წრეს ჩვენს მოხაზულობას, ჩვენს მოფარგლულობას, ჩვენს ღვინოს, ჩვენს ქეიფს... ჩვენს ყველაფერს... ჩვენს... ჩვენს... ალავერდი შენთან კირილე.

ყველანი. ურაა, ურაა! გაუმარჯოს ჩვენს ყველაფერს!

კირილე. იახშიოლ! (სვამს. ყველანი რიგ-რიგათ სვამენ, მღერაან და იღინიან).

სოლომონი. დარია ქაიხოსროვნა! აბა ჩქარა გიტარა და ლეკური გაეზარდოს. (დარეჯანი მხარბენიებს გიტარას და გადასცემს ნინოს. ნინო უკრავს გიტარას. კირილე ძალიან შესურებული ღვინით წამოვარდება და ჩამოუვლის. გამოითხრავს სანკეკავოთ დარეჯანს. დიდი ტაში და ხმაურობაა. კირილეს თამაშობაში უფრო ეკიდება ღვინო და რა გაათავებს თამაშს თავდა-

ვიწეებამდე მისული დარეჯანს საკონცერტად ხელს მოჭევეს). გაუმარჯოს შენს მოხაზულობას!

ყველანი. ე, ე, рукамъ воли не давай!

ავთანდილი. (წამოგარდება, დააგებს ბოთლს ხელს და ესვრის კირილეს. რადგან ბოთლი ასცდება ვთანდილი ხელ-დასველ მივარდება კირილეს. ყველანი წამოგვივდებიან, ავთანდილი ვერის) Мерзавецъ, негодяй!

ქალები. (ყვირიან) გვიშველეთ, გვიშველეთ!

სოლომონი. ბატონებო, ეს რა საკადრისია!

კირილე (იწევს) გამიშვით, გამიშვით! (საერთო არეულობა. სტუმრების გოგო-ბიჭები, რომლებიც სამზარეულოში უცდიდნენ ბატონებს, ისინიც გამოცვივან. ვასილას ბოთლის ჩოთქი შემოაქვს).

ვასილა. (შემოგარდება და დაარტყამს კირილეს ჩოთქს) ავიც შენ, შე უბურმარილო, შენა! არა, რომ დაფარუტებ მამალი ინდოურივით ამ ქალებს, რაეა კურო მოზერობა ხომ არა გგონია შენ!

კირილე. (იწევს ვასილას) გამიშვით, გამიშვით! სულ ლუკმა-ლუკმა ვაქცევ მაგ ნადირს მაგას!

ვასილა. (იწევს) რას მიზამ, შე გლახის ჭირო, შენა. არ წამეწიო, თვარა გაგთხრემ შეაზე შე ჩიყვიანო შენა! (საერთო ჩხქლედი და დიდი ხმაურობაა).

მონია

ფ ა რ დ ა

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის.

ყოველ-კვირეული იუმორისტული გამოცემა

„ეშმაკის მათრახი“

ჟურნალის ფასი:	12 თვით	7 მ.	—
	6	4	—
	3	2	—
	1	—	70 კ.

ადრესი: Тифлисъ, С. Р. Таварткиладзе, Ольгинская 6, почт. ящикъ № 96 (ეშმაკის მათრახისათვის).

20 ქრისტიანობისთვის თფილისში გამოვა სამხატვრო-სალიტერატურო კრებული

„ს ა ზ ი რ ო ნ ი“

კრებული მონაწილეობას მიიღებენ ცნობილი მხარალ-კრიტიკოსები.

რედაქტორი: გ. ლეონიძე.
გამომცემელი: კანტორა „ვანათლება“.